

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра німецької мови і літератури

ПРАКТИЧНА ФОНЕТИКА НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Методичні рекомендації для студентів 1 курсу

Галузь знань 01 Освіта

03 Гуманітарні науки

014 Середня освіта

035 Філологія

014.02 Середня освіта (Мова і література (німецька))

035.04 Германські мови та літератури (переклад включно)

МОРФОЛОГІЯ

Укладач Похитун Т.А.

Миколаїв 2018

Розглянуто на засіданні
навчально-методичної комісії
факультету іноземної філології
(протокол №10 від 30.05.18)

Схвалено науково-
методичною радою
університету
(протокол № від .06.18)

Укладач: викладач кафедри німецької мови і літератури
Похитун Тетяна Андріївна

Практична фонетика німецької мови: Методичні рекомендації для студентів 1 курсу / Укладач Похитун Т.А. - Миколаїв : МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2018. - 53 с.

Спеціальність: 014 Середня освіта, 035 Філологія
014.02 Середня освіта (Мова і література (німецька))
035.04 Германські мови та літератури (переклад включно)

Методичні рекомендації призначені для студентів 1-го курсу інститутів і факультетів іноземної філології, які вивчають німецьку мову як основну іноземну. Метою методичних вказівок є допомога студентам у вивченні практичних основ фонетики німецької мови.

Структура методичних рекомендацій передбачає комплексний і диференційований підхід до вивчення студентами запропонованої теми як самостійно, так і під керівництвом викладача. Матеріал поданий таким чином: система голосних звуків німецької мови, система приголосних звуків німецької мови, наголос у слові, наголос у фразі та мелодика, тренувальні вправи до даних розділів, спрямовані на закріплення отриманих навичок.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. БУКВИ І ЗВУКИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	4
РОЗДІЛ II. ЗАГАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НІМЕЦЬКОГО НАГОЛОСУ ТА ІНТОНАЦІЇ.....	7
РОЗДІЛ III. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗВУКІВ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХНЬОЇ АРТИКУЛЯЦІЇ.....	17
РОЗДІЛ IV. ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ.....	31
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	51

РОЗДІЛ I. БУКВИ І ЗВУКИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Алфавіт

Літера	Назва	Літера	Назва	Літера	Назва	Літера	Назва	Літера	Назва
A a	a:	F f	ɛf	L l	ɛl	Q q	ku	Ü ü	u-Umlaut
Ä ä	a-Umlaut	G g	ge:	M m	ɛm	R r	ɛr	V v	fao
B b	be:	H h	hɑ:	N n	ɛn	S s	ɛs	W w	ve:
C c	tse:	I i	i:	O o	o:	ß	estset	X x	ɛks
D d	de:	J j	jɔt	Ö ö	o-Umlaut	T t	te:	Y y	ypsilon
E e	e:	K k	kɑ:	P p	pe:	U u	u:	Z z	tset

Поняття «фонетика» і «фонема»

Фонетика – розділ мовознавства, у якому вивчаються звукові одиниці мови. **Фонема** – окремий звук мовлення у функції розрізнення слів та словоформ.

Фонетика німецької мови нараховує 44 звуки, серед яких розрізняють 16 голосних, 3 дифтонги, 22 приголосних і 3 африкати. Окрім стандартного набору звуків у німецькій мові можуть також використовуватися звуки [ʌ] (Dublin), [æ] (Canberra), [ɛ:] (New Jersey), [ɔ:] (Hall), [œ:] (Chef d'œuvre), [w] (Waterproof), [θ] (Commonwealth), [dʒ] (Gin), які вживаються здебільшого у словах іноземного походження.

Залежно від положення язика німецькі голосні поділяються на голосні переднього (i), середнього (e, ä, ö, ü) та заднього рядів (a, o, u). Вони бувають довгими та короткими, причому 8 голосних букв дають 16 голосних звуків. Тривалість голосних пов'язується з якістю складу, який вони утворюють. У цьому відношенні розрізняють відкриті (такі, що закінчуються на голосний, або ті, що складаються з одного голосного) та закриті склади (закінчуються на один або декілька приголосних). Дифтонгом називається злита вимова в одному складі двох голосних. Залежно від участі голосу німецькі приголосні поділяються на глухі, дзвінкі, та сонорні (звучні) звуки за способом вимови – на смичні, проривні та щілинні. Під африкатами розуміють злилу вимову двох приголосних.

Будова мовного апарату

Залежно від своєї ролі у процесі утворення звуків органи мовлення поділяються на **активні** та **пасивні**. Активними органами мовлення є ті рухливі частини мовного апарату, які завдяки своїм рухам здатні змінювати форму резонатора та утворювати перешкоди для повітряного струменя, тобто відігравати основну роль в утворенні звуків. До них відносяться: голосові зв'язки, язичок, м'яке піднебіння, корінь язика, задня, середня та передня спинки язика, кінчик язика, губи. Пасивними мовленнєвими органами є

нерухомі частини мовного апарату, які служать точкою опори для активного органа при утворенні перешкод. До них відносяться: тверде піднебіння, альвеоли, верхні та нижні зуби.

Класифікація німецьких голосних

Німецькі голосні звуки класифікуються за наступними фонетичними ознаками.

За рядом (за місцем підйому спинки язика, визначається рухом язика за горизонталлю):

- голосні переднього ряду ([i]);
- голосні середнього ряду ([a]);
- голосні заднього ряду ([u:]).

За підйомом (за ступенем підйому спинки язика до піднебіння, визначається рухом язика за вертикаллю):

- голосні верхнього підйому ([i:]);
- голосні середнього підйому ([e:]);
- голосні низького підйому ([a:]).

За якістю (за ступенем напруженості артикуляційних органів):

- закриті (довгі);
- відкриті (короткі та ([e:], [a:])).

За участю губ (чи висуваються вперед губи):

- лабіалізовані ([o:], [u:]);
- нелабіалізовані ([i]).

За тривалістю:

- довгі;
- короткі;
- напівдовгі.

За стабільністю:

- монофтонги (1 звук, [i]);
- дифтонги (2 звуки зливаються, [a^ho])

Класифікація німецьких приголосних

Німецькі приголосні звуки класифікуються за наступними фонетичними ознаками.

За участю голосових зв'язок:

- глухі (голосові зв'язки не беруть участь в утворенні звука ([p]);
- дзвінкі (голосові зв'язки беруть участь в утворенні звука, шум сильніший за голос ([b]);
- сонорні (голосові зв'язки беруть участь в утворенні звука, голос сильніший за шум ([m]).

За способом утворення (за видом перешкоди та способом її подолання):

- смично-проривні (експлозивні), при їх утворенні виникає смичка між активними та пасивними органами мовлення, розкриття смички відбувається шляхом прориву ([p]);
- щілинні (фрикативні), при їх утворенні активний орган зближається з пасивним, утворюючи щілину ([f]);
- смично-щілинні (африкативні), при їх утворенні органи мовлення утворюють смичку, яка переходить у щілину ([pf]);
- смично-прохідні, при їх утворенні органи мовлення утворюють смичку та одночасно вільний прохід для повітряного струменя ([l], [m]);
- дрижачі (вібранти), при їх утворенні активний орган вібрає, то пропускаючи, то перериваючи повітряний струмінь ([R]).

За місцем утворення перешкоди:

- двогубні (перешкода утворюється верхньою та нижньою губою) ([p], [b], [m]); губно-зубні (перешкода утворюється нижньою губою на верхніх зубах) ([f], [w]);
- передньоязичні (альвеолярні) (перешкода утворюється передньою спинкою язика на альвеолах) ([d]);
- середньоязичні (палатальні) (перешкода утворюється спинкою язика на передній частині твердого піднебіння) ([ç]);
- задньоязичні (велярні) (перешкода утворюється задньою спинкою язика на передній частині м'якого піднебіння) ([g]);
- язичкові (увулярні) (перешкода утворюється між язичком та задньою спинкою язика) ([x], [r]);
- глоткові (фарингальні) (перешкода утворюється через звуження порожнини глотки) ([h]).

Довжина голосних (Vokaldauer)

У німецькій мові є короткі та довгі голосні. Довжина голосних у німецькій мові є розрізнявальною ознакою, на відміну від української. Пор.:

українській мові «так» і «та-ак» може бути вираження здивування або невдоволення, а у німецькій Staat — держава, а Stadt — місто.

Тип звуку	Довгі голосні	Короткі голосні
Правило вживання	• у відкритому складі (<i>da</i>); • у потенційно відкритому (позиційно-закритому) складі (<i>Tag</i> – <i>Tage</i>);	У закритому складі, який не можна відкрити при зміні слова: • перед двома або декількома різними приголосними у корені слова (<i>Satz</i>); • перед одним приголосним у
	• у суфіксах із другорядним наголосом -bar, -sam, -sal, -tum, -at (<i>fruchtbar</i>)	односкладовому незмінюваному слові (<i>mit</i>); • перед подвоєним приголосним у змінюваних односкладових словах (<i>Mann</i>); • у префіксах er-, ver-, zer-, ent-, emp-, miss-.

		• у суфіксах -in, -ig, -ige, -isch, -lich, -nis, -os, -um, -ismus, -ik
Графічне позначення	• h після голосного (<i>fahren</i>); • подвоєння букв a, e, o (<i>Saal</i>); • e після i (<i>lieben</i>); • eh після i (<i>ziehen</i>)	• подвоєння приголосного (<i>kommen</i>); • перед сполученням букв ck, ng, pf, sch, tsch, tz

РОЗДІЛ II. ЗАГАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НІМЕЦЬКОГО НАГОЛОСУ ТА ІНТОНАЦІЇ

Склад (*die Silbe*)

Склад – це фонетична одиниця, яка може складатися з одного голосного: *A-da*, або зі сполучення голосного з одним або декількома приголосними: *tan-zen*. Склади, які закінчуються на голосний, називаються відкритими: *da*. Склади, які закінчуються на приголосний, називаються закритими: *lan-den*. Якщо закритий склад при граматичному зміненні слова може перетворитися на відкритий, такий склад називається потенційно відкритим (позиційно закритим): *Tag – Ta-ge*.

Приступ голосних (*der Vokaleinsatz*)

Приступ — це початок вібрацій голосових зв'язок при вимові голосних. Приступ може бути твердим і слабким. При слабкому приступі зв'язки вібрують від початку артикуляції, при твердому приступі голосові зв'язки зупиняються, і лише після цього починають вібрувати. На початку слова або складу німецькі голосні вимовляються з твердим приступом (*'als*). Якщо два голосних, що утворюють склад, стоять поряд, голосний під наголосом у середині слова також вимовляється з твердим приступом (*The'ater*). Однак зазвичай твердий приступ відсутній на початку складу після сонорного приголосного (*heraus*).

Відступ голосних (*der Vokalabsatz*)

Кінець вібрацій голосових зв'язок називається відступом. Відступ може бути сильним та слабким, якщо голосові зв'язки вібрують від початку до кінця вимови звука з однаковою напругою. Такий відступ називається сильним. Сильний відступ мають короткі голосні (*an*). При цьому вібрації голосових зв'язок різко перериваються і наступний приголосний звук щільно прилягає до попереднього голосного. Якщо вібрації голосових зв'язок наприкінці вимови звука стають слабшими, такий відступ називається слабким. Слабкий відступ

мають довгі голосні (*Zahn*), однак цей відступ все одно сильніший, ніж в українській мові.

Аспірація (die Behauhung)

Глухі смично-проривні приголосні [p], [t], [k] вимовляються у німецькій мові з аспірацією (посиленням проривності звуку за рахунок сильної напруги м'язів). Особливо сильно вони аспіруються на початку складу під наголосом перед голосним (*getan*) або сонорним приголосним (*Krebs*) та наприкінці наголошеного складу (*ab*). Не аспіруються вони: 1) у ненаголошених складах (*Kollege*), 2) перед приголосним (*Haupt*), 3) у сполученнях *sp, st* (*Staat*).

Веляризація (die Velarisierung)

Веляризація – підйом спинки язика до м'якого піднебіння. Надає приголосним звукам схожість зі звуком [и]. Веляризація притаманна слов'янським мовам, зокрема російській та українській. У німецькій мові не існує веляризації, тому при вивченні фонетики необхідно стежити за тим, щоб при вимові німецьких приголосних у вас не піднімалась спинка язика.

Наголос (der Wortakzent)

Наголос – це виділення за рахунок мускульної напруги голосу одного зі складів у слові. У німецькій мові є три типи наголосу — головний (сильнонаголошені склади), другорядний (слабонаголошені склади) та нульовий (ненаголошені склади). У простих німецьких словах наголос, як правило, падає на перший склад. У транскрипції позначається знаком ['].

Інтонація (Intonation) у німецькому реченні

Інтонація – це ритмічне і тональне упорядкування синтаксично пов'язаних слів у висловлюванні. Інтонація — важлива ознака висловлювання, оскільки вона визначає його комунікативну мету, наприклад питання, повідомлення, наказ.

Фразовий наголос (Satzakzent)

Фразовий наголос – це виділення важливого за змістом слова у висловлюванні. Наголошений склад важливого за змістом слова утворює головний фразовий наголос (*Schwerpunktsilbe*). Головний фразовий наголос позначається у транскрипції знаком ["].

Мелодія, або зміна тону (die Tonführung, die Melodie)

Мелодія – це зміна висоти голосу під час вимови окремих складів у висловленні. У мовленні розрізняються чотири висотних рівні тону голосу:

високий (Hochstufe), середній (Mittelstufe), нейтральний (Neutralstufe) та низький (Tiefstufe).

Рух тону (der Tonbruch)

Рух тону – це різка зміна висоти тону при головному фразовому наголосі. Рух тону відбувається з одного рівня висоти голосу на інший, відрізняючись від інших слабонаголошених або ненаголошених складів у висловлюванні. Розрізняють рівний (без руху тону), висхідний (висота голосу наростає) та низхідний (висота голосу знижується) тони.

Низхідний тон (der Fallton)

Низхідний тон у висловлюванні означає завершену думку. При ньому зміна висоти тону голосу відбувається із середнього рівня тону на низький. У транскрипції низхідний тон графічно відображається у вигляді дуги.

Усі склади, що йдуть за головним фразовим наголосом, вимовляються на низькому рівні тону голосу. Ненаголошені склади у транскрипції позначаються як [·], наголошені — як [_].

Поняття передтакту (Vorlauf), ядра (Volllauf) та затакту (Nachlauf)

Передтакт (Vorlauf) – це всі ненаголошені склади перед першим наголошеним складом у висловлюванні. Ядро (Volllauf) починається з першого наголошеного складу та закінчується головноюнаголошеним складом. Затакт (Nachlauf) – це всі склади після головноюнаголошеного складу.

Оглушення

Німецькі дзвінки приголосні вимовляються менш дзвінко (оглушено) на початку слова або складу після глухого приголосного (див. «Асиміляція») або після паузи у мові порівняно з дзвінкістю звуку між двома голосними – *Sand / lesen*.

Закон кінця складу (Auslautgesetz)

Наприкінці слова або складу дзвінки звуки завжди повністю оглушуються – *der Tag*.

Гемінація

Якщо на межі слова або складу відбувається зіткнення однакових приголосних звуків, вони вимовляються як один звук. Це явище називається «гемінація».

Асиміляція приголосних

У мовленнєвому потоці сусідні приголосні можуть впливати один на одного. При цьому відбувається уподібнення приголосних. Це уподібнення називається асиміляцією.

У німецькій мові, як і в українській, дзвінкі приголосні, що стоять перед глухими, вимовляються глухо. Якщо глухий приголосний впливає на дзвінкий, такий вид асиміляції називається асиміляцією за глухістю.

Приклад: *kigtī, včora, sagt*, дзвінкий звук ← глухий звук.

Якщо наступний приголосний впливає на попередній, такий вид асиміляції називається регресивною асиміляцією.

Якщо дзвінкий приголосний впливає на глухий, такий вид асиміляції називається асиміляцією за дзвінкістю. В українській мові, якщо глухий приголосний стоїть перед дзвінким, він стає трохи дзвінкіше (тварина), тобто, в українській мові існує регресивна асиміляція за дзвінкістю.

У німецькій мові взагалі НЕМАЄ асиміляції за дзвінкістю. Асиміляція за глухістю в німецькій мові може бути як прогресивною, так і регресивною.

Якщо попередній приголосний впливає на наступний, такий вид асиміляції називається прогресивною асиміляцією.

Якщо в німецькій мові глухий приголосний стоїть перед дзвінким, він ЗАВЖДИ впливає на дзвінкий звук, змушуючи його втратити свою дзвінкість повністю або частково. Це явище називається прогресивною асиміляцією за глухістю: глухий звук → дзвінкий звук

В українській мові асиміляція тільки регресивна. У німецькій мові існує лише асиміляція за глухістю:

- 1) прогресивна асиміляція за глухістю (*das Bett*);
- 2) регресивна асиміляція за глухістю (*sagt*).

Фонетичні одиниці членування мовлення

Фонетичні одиниці членування мовлення – це склад, акцентна група, мовленнєвий такт і фраза. В основі фрази лежить речення, в основі мовленнєвого такту – словосполучення, в основі акцентної групи – слово, в основі складу – звук, що утворює склад, або сполучення звуку, що утворює склад (голосного), та звуків, що не утворюють склад (приголосних).

Склад – це найменша одиниця природного членування мовлення, в основі якої завжди лежить голосний звук.

Акцентна група виникає в результаті тенденції до стягнення наголошених та ненаголошених елементів мовлення. До неї може входити одне слово (*machen*, [- .]) або декілька службових слів та одне самостійне (*mit der Tasse* [.. -]).

Мовленнєвий такт складається з однієї або декількох акцентних груп. Кількість мовленнєвих тактів у мовленнєвому потоці може бути визначена за кількістю посиленних наголосів, а межі мовленнєвих тактів сигналізуються зміною висоти тону голосу та факультативними паузами.

Фраза – фонетична одиниця членування мовлення, в основі якої лежить речення. Єдність фрази утворюється головним фразовим наголосом, у місці якого відбувається переломлення тону голосу (вгору або вниз). Кінець фрази символізується обов'язковою паузою. Фраза може складатись з одного або декількох фразових тактів (на поданій нижче схемі пунктирною лінією позначені межі акцентної групи, жирною лінією — межі мовленнєвого такту, двома вертикальними тонкими лініями — кінець фрази).

Er arbeitet		an einem Artikel		schon		einen ganzen		Monat			

Наголос у німецькій мові

А. Градація німецького наголосу в слові (Satzakzent)

У німецькій мові існують три типи наголосу – головний (сильнонаголошені склади), другорядний (слабонаголошені склади) та нульовий (ненаголошені склади). Головним наголосом у простих та багатьох похідних словах буває позначений корінь слова: 'Lehrer. У складних словах, що складаються з декількох слів, головний наголос отримує корінь визначального компонента, що відповідає на питання «який?»), другорядним наголосом буває позначений компонент складних слів, який підлягає визначенню і відповідає на питання «хто?» або «що?» ('Hand,tasche). Другорядний наголос отримують також деякі суфікси ('Wirt,schaft). Зазвичай визначальний компонент йде у складному слові першим.

Б. Наголос у простих словах

У простих словах головний наголос падає на початковий (кореневий) склад, інші склади ненаголошені ('aber, 'lesen).

В. Наголос у похідних словах з німецькими суфіксами

У похідних словах з німецькими суфіксами головний наголос падає на початковий (кореневий) склад, а суфікси або ненаголошені, або мають другорядний наголос:

а) суфікси, що містять редукований голосний [ə] (-e, -er, -ler, -ner, -en, -chen), ненаголошені, наприклад, 'Junge, 'Lehrer, 'Schüler, 'Mädchen;

б) суфікси, що містять у собі повний голосний, мають другорядний наголос, наприклад, 'wunder,bar, 'Üb,ung.

Г. Наголос у похідних словах з німецькими префіксами

У похідних словах з німецькими префіксами головний наголос падає або на кореневий склад, або на префікс. Відокремлювані дієслівні префікси завжди наголошені, і цей наголос зберігається й у віддієслівних іменниках ('auf,stehen, 'Auf,stand). Невідокремлювані префікси завжди ненаголошені, і цей наголос зберігається й у віддієслівних іменниках (be'suchen, Be'such). Винятком є префікс miss-:

а) в іменниках префікс miss- несе головний, а корінь — другорядний наголос ('Missver,ständnis);

б) у дієсловах префікс miss- несе головний, а корінь — другорядний наголос, якщо він передує іншому префіксу (‘missver, stehen). Якщо другого префікса дієслово не має, префікс miss- отримує другорядний наголос, а корінь несе головний (,miss’achten).

Д. Наголос у складних словах з означальним зв’язком

У складних словах з означальним зв’язком головний наголос несе корінь означального (як правило, першого) компонента, означуваний компонент складних слів відзначений другорядним наголосом (‘Hand, tasche).

Е. Наголос у складних словах-зсувах

У складних словах-зсувах головний наголос несе другий компонент, а другорядний — перший (,über’haupt, ,aller’dings).

Є. Наголос у складних займенникових прислівниках

У складних займенникових прислівниках типу damit, womit, darauf, wogauf тощо головний наголос може падати як на перший, так і на другий компонент. При наголосі на перший компонент прислівник виражає посилені емоції.

Ж. Наголос в абрєвіатурах

В абрєвіатурах, що виникли від скорочення одного слова, головний наголос падає на перший склад (‘Uni).

У складних абрєвіатурах, утворених з елементів двох слів, головний наголос падає на перший компонент, а другорядний — на другий (‘Kri,po = Kriminalpolizei).

У буквених абрєвіатурах, утворених із початкових букв елементів початкового сполучення, які вимовляються як звичайне слово, наголос падає на перший склад (‘NATO).

У буквених абрєвіатурах, утворених із початкових букв елементів початкового сполучення, які вимовляються по буквах, наголос падає на останній буквеній компонент (BR’D).

У складних словах, що складаються з буквеної абрєвіатури та повного слова, головний наголос падає на абрєвіатуру, а другорядний – на повне слово (‘U-,Bahn).

Правила інтонування

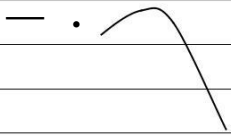
А. Інтонція у розповідних реченнях

Низхідна інтонація (Terminale Satzintonation) використовується у розповідних реченнях. При цьому головна наголошений склад речення вимовляється з низхідним тоном (тобто рух тону відбувається від більш високого рівня до низького). Інтонційно висловлення поділяється на передтакт, ядро та затакт.

Передтакт, тобто всі ненаголошені склади перед першим наголошеним складом у висловлюванні, вимовляються на нейтральному рівні голосу. Ядро

починається з першого наголошеного складу на середньому рівні голосу та закінчується головнаголошеним складом, у якому рух тону відбувається від середнього до низького рівня голосу. Затакт, тобто всі склади після головнаголошеного складу вимовляються на низькому рівні голосу. Якщо висловлюванні передтакт відсутній, воно починається з ядра. Фразовий наголос визначається смислом речення.

Фраза	Am	Abend tanzt	Anna
Високий рівень			
Середній рівень		— .	
Нейтральний рівень	.		
Низький рівень			— .
	Передтакт	Ядро	Затакт

Фраза	Anna tanzt	am Abend
Високий рівень		
Середній рівень	— .	
Нейтральний рівень		
Низький рівень		. — .
	Ядро	Затакт

Б. Інтонація у спеціальних питаннях

Спеціальне питання – це питальне речення з питальним словом. У німецькій мові спеціальні питання зазвичай вимовляється з низхідною інтонацією (як у стверджувальних реченнях). Передтакт фрази вимовляється на нейтральному рівні, ядро — на середньому, а затакт — на низькому рівні тону голосу. Головний наголос падає на наголошений склад головного за змістом слова в реченні та залежить від ситуації мовлення. Утім, для посилення ввічливості спеціального питання його іноді вимовляють з висхідною інтонацією (тон голосу переміщується на головнаголошеному складі з нейтрального на середній рівень та продовжує в затакті поступово підвищуватись до високого рівня тону голосу).

Фраза	Wann	tanzt	Anna?
Високий рівень			
Середній рівень	.		
Нейтральний рівень	.		
Низький рівень			— .
	Передтакт	Ядро	Затакт

В. Інтонація в наказових реченнях

Інтонація в наказових реченнях співпадає з інтонацією в розповідних реченнях, от тільки її інтенсивність вище.

Фраза	Tanze	das, Anna!
Високий рівень		
Середній рівень		
Нейтральний рівень		
Низький рівень		. . — .
	Ядро	Затакт

Г. Інтонація в загальних питаннях

Загальні питання – це питальні речення без питального слова, які вимагають відповіді «так» або «ні».

Для питальної інтонації характерний низхідно-висхідний тон. Передтакт починається на середньому рівні, ядро розміщене на нейтральному рівні тону голосу, на головнаголошеному складі голос підвищується з нейтрального до високого рівня тону голосу, затакт йде вже на високому рівні (з тенденцією до поступового підвищення тону).

Фраза		Tanzt	Anna am Abend?
Високий рівень			— . . — .
Середній рівень			
Нейтральний рівень			
Низький рівень			
	Передтакт	Ядро	Затакт

Д. Інтонація в простих реченнях із присудком, що має відокремлюваний префікс

У дієсловах з відокремлюваними префіксами відокремлюваний префікс несе головний наголос у слові. Якщо у висловленні смисловий наголос падає на дієслово (тобто саме дієслово виражає у реченні щось нове), головний фразовий наголос падає на префікс. Якщо ж інше слово у висловленні виражає щось нове, смисловий наголос падає на це слово, а відокремлюваний префікс потрапляє у затакт.

Фраза	Anna macht das Fenster	zu.
Високий рівень		
Середній рівень	— . — . — .	
Нейтральний рівень		
Низький рівень		
	Ядро	Затакт

Е. Інтонація в альтернативних питаннях

Альтернативне питання – це подвійне питання, яке поєднує у собі два загальних питання. Його перша частина вимовляється з висхідною інтонацією, друга – з низхідною.

Фраза	Ist das gut oder schlecht?	
Високий рівень		
Середній рівень	— .	..
Нейтральний рівень		
Низький рівень		
	Ядро	

Є. Інтонація в реченнях з однорідними членами

Фраза	Zu	Mittag essen wir Suppe, Fleisch	
		und Gemüse	
Високий рівень			
Середній рівень		— . — ..	
Нейтральний рівень			
Низький рівень			
	Передтакт	Ядро	Затакт

Ж. Інтонація в реченнях, що містять у собі пряму мову

Вставне речення обрмовує пряму мову і зазвичай дає вказівку на мовця. Інтонація в ньому залежить від положення у реченні. Якщо вставне речення стоїть перед прямою мовою, воно вимовляється з висхідною інтонацією. Якщо вставне речення стоїть після прямої мови, його інтонація залежить від

інтонації прямої мови: якщо в реченні прямої мови інтонація є низхідною, вступне речення вимовляється на низькому рівні тону голосу, якщо ж інтонація у прямій мові є висхідною, вступне речення вимовляється з висхідною інтонацією (голос рухається з середнього рівня до високого). Якщо вступне речення стоїть у середині прямої мови, інтонація там така сама, як і в першій частині прямої мови, що передує вступному реченню.

Фраза		Anna fragt	„Wann	kommt	ihr?“
Високий рівень					
Середній рівень		— . ✓		∩	
Нейтральний рівень			.		
Низький рівень					.
	Передтакт	Ядро	Передтакт	Ядро	Затакт

Фраза	„Wann	kommt	ihr?“ fragt Anna
Високий рівень			
Середній рівень		∩	
Нейтральний рівень	.		
Низький рівень			. — — .
	Передтакт	Ядро	Затакт

Фраза	„Eigentlich,	sagt sie,	kann ich nicht komm	en.“
Високий рівень				
Середній рівень	. . ✓	— .	— . . ∩	
Нейтральний рівень				
Низький рівень				.
	Ядро			Затакт

3. Інтонція в окличних реченнях

Окличні речення виражають інтенсивність людських емоцій – радості, гніву, тощо. Фразовий наголос у таких реченнях є сильнішим. Передтакт знаходиться на нейтральному рівні, ядро — на середньому рівні, на головнаголошеному складі тон голосу різко опускається на нейтральний рівень. Затакт також знаходиться на нейтральному рівні.

Фраза	Wie	schön ist das Wetter	heute!
Високий рівень			
Середній рівень			
Нейтральний рівень	.		
Низький рівень			. — .
	Передтакт	Ядро	Затакт

I. Інтонція у складнопідрядних реченнях

Складнопідрядне речення – це речення, яке складається із головного та другорядного речень. Як головне, так і другорядне речення утворюють під час вимови окрему синтагму та розділяються при графічному позначенні прямою лінією. Перша синтагма при цьому вимовляється з висхідною інтонацією, друга – з низхідною.

Фраза	Wer	weiß,	was er schon ge	macht	hat.
Високий рівень					
Середній рівень					
Нейтральний рівень	.				
Низький рівень					.
	Передтакт	Ядро	Передтакт	Ядро	Затакт

РОЗДІЛ III. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗВУКІВ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХНЬОЇ АРТИКУЛЯЦІЇ

Голосні фонем [ɑ:] та [a]

Під час вимови німецького довгого заднього [ɑ:] нижня щелепа опущена більше, рот відкритий трохи ширше, ніж при українському [a] (на ширину першого пальця, який поставили ребром), губи ненапружені, мають овальну форму, верхня губа трохи піднята та відстає від верхніх передніх зубів, язик ненапружений, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, передня спинка язика дещо увігнута, середньо-задня частина спинки трохи посунута назад та піднята, через що німецьке [ɑ:] дещо посунуте назад та має нижчий тембр, аніж українське [a], м'яке піднебіння підняте, але не закриває вхід до носової порожнини повністю.

Під час вимови німецького короткого [a] нижня щелепа менш опущена, рот відкритий менш широко, ніж при вимові [ɑ:] (на ширину першого пальця), губи ненапружені, мають овальну форму, верхня губа трохи піднята та відстає від верхніх передніх зубів; язик дещо просунутий вперед, лежить

низько і пласко; кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, середня спинка язика дещо піднята; німецьке [a] дещо посунуте вперед і має світліший тембр, ніж заднє [ɑ:], м'яке піднебіння підняте, однак воно не повністю закриває вхід до носової порожнини.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ɑ:	a	Ada	laden	na
	aa	Aachen	Staat	—
	ah	Ahn	zahn	sah
a	a	alt	dann	—

Голосні фонем [o:] і [ɔ]

Під час вимови німецького довгого закритого [o:] губи не напружені, сильніше висунуті вперед та закруглені, ніж при українському [o]; верхня губа трохи піднята (на ширину другого пальця) та відстає від верхніх передніх зубів, все тіло язика трохи просунуте вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, передня та середня спинки язика опущені, задня піднята, краї язика торкаються верхніх бокових зубів; м'яке піднебіння підняте, однак воно не повністю закриває вхід до носової порожнини. Німецьке [o:] більш напружене, ніж українське [o], язик та губи зберігають стабільний уклад від початку до кінця вимови голосного.

Під час вимови німецького короткого відкритого [ɔ] губи не напружені, вони не висунуті вперед та закруглені менше, ніж при [o:] (на ширину третього пальця), все тіло язика дещо просунуте вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, задня спинка язика піднята до м'якого піднебіння дещо менше, ніж при [o:], краї задньої спинки торкаються верхніх задніх зубів, м'яке піднебіння підняте, однак не закриває вхід до носової порожнини повністю. Як і при вимові довгого [o:], органи мовлення напружені та зберігають уклад від початку до кінця артикуляції.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
o:	o	oben	Soße	So
	oh	Ohr	Dohle	froh
	oo	-	Boot	Zoo
ɔ	o	Osten	toll	—

Голосні фонем [u:] та [ʊ]

Під час вимови німецького довгого закритого [u:] нижня щелепа трохи опущена (на ширину п'ятого пальця), губи не напружені, сильно висунуті вперед та закруглені, отвір між губами дуже малий, верхня губа трохи відстає від верхніх передніх зубів, задня спинка язика сильно піднята до м'якого піднебіння, бокові краї язика торкаються верхніх бокових зубів, все тіло язика

просунуте вперед; м'яке піднебіння підняте, однак воно не повністю закриває вхід до носової порожнини. Німецьке [u:] більш напружене за українське [y], органи мовлення зберігають уклад від початку до кінця артикуляції.

Під час вимови німецького короткого відкритого [ʊ] губи просунуті вперед та закруглені дещо менше, ніж при [u:]; отвір рота дещо більший (на ширину четвертого пальця), ніж при [u:]; все тіло язика просунуте вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, задня спинка язика піднята до м'якого піднебіння менше, ніж при [u:], краї задньої спинки язика торкаються верхніх задніх бокових зубів, м'яке піднебіння підняте, однак воно не повністю закриває вхід до носової порожнини; стабільний уклад органів мовлення зберігається від початку до кінця артикуляції.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
u:	u	Udo	Dusche	zu
	uh	Uhr	Ruhm	Schuh
ʊ	u	Ulm	tuscheln	—

Голосні фонemi [i:] та [ɪ]

Під час вимови німецького довгого закритого [i:] рот трохи відкритий (на ширину п'ятого пальця), губи мають овальну форму та нагадують легку посмішку, верхня губа трохи піднята та відстає від верхніх передніх зубів, кінчик язика упирається у нижні передні зуби, все тіло язика сильно просунуте вперед, передня спинка язика круто та сильно піднята до передньої частини твердого піднебіння, краї язика стикаються з боків з верхніми зубами, м'яке піднебіння підняте, однак, на відміну від української мови, воно не закриває повністю вхід до носової порожнини; мускули напружені, язик і губи зберігають уклад від початку до кінця артикуляції.

Під час вимови німецького короткого відкритого [ɪ] рот відкритий дещо більше, ніж при [i:] (на ширину четвертого пальця), губи не напружені та мають овальну форму, верхня губа трохи піднята та відстає від зубів, кінчик язика упирається у нижні передні зуби, уся маса язика просунута вперед, передня спинка язика круто та сильно піднята до передньої частини твердого піднебіння, однак підйом язика не настільки високий, як при [i:], краї язика злегка торкаються бокових верхніх зубів, м'яке піднебіння підняте, однак воно не закриває повністю вхід до носової порожнини. Стабільність артикуляційного укладу зберігається від початку до кінця артикуляції.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
i:	i	Igel	dir	—
	Ie	—	Spiel	sie
	Ieh	—	ziehen	sieh
ɪ	I	Irre	Tisch	—

Голосні фонemi [e:], [ɛ] та [ɛ:]

Під часи вимови довгого закритого [e:] нижня щелепа дещо опущена, отвір рота трохи менший, ніж в українському [e], але дещо більший (на ширину другого пальця) за [i:]; губи не напружені та мають овальну форму, верхня губа дещо піднята та відстає від верхніх зубів; кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, тіло язика просунуте вперед сильніше, а передня спинка язика піднята сильніше, ніж при українському [e], краї язика торкаються бокових верхніх зубів, м'яке піднебіння підняте, але не закриває вхід до носової порожнини повністю; стабільність укладу губ та язика зберігається від початку до кінця артикуляції.

Під час вимови короткого відкритого [ɛ] та довгого закритого [ɛ:] нижня щелепа опущена більше (на ширину третього пальця), ніж в українському [e] та німецькому [e:], губи не напружені та мають овальну форму, верхня губа трохи піднята, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, тіло язика сильніше просунуте вперед, ніж в українському [e], передня спинка язика піднята до твердого піднебіння до середнього рівня; бокові краї язика торкаються задніх верхніх зубів; м'яке піднебіння підняте, однак не повністю закриває вхід до носової порожнини; мускули напружені, артикуляція стабільна.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
e:	e	Eben	heben	—
	eh	Ehre	wehen	geh
	ee	-	Beet	See
ɛ	e	Elf	Westen	—
	ä	Äffchen	Bände	—
ɛ:	ä	Ärzte	Mäle	—
	äh	Ähre	mähen	—

Голосні фонemi [y:] та [ʏ]

Під час вимови довгого закритого [y:] нижня щелепа трохи опущена, губи мають уклад, ідентичний з голосним [u:]: вони не напружені, сильно висунуті вперед та закруглені; отвір губ дуже невеликий; язик має уклад, ідентичний укладу язика для голосного [i:]: кінчик язика упирається в нижні передні зуби, тіло язика сильно просунуте вперед, передня спинка язика високо піднята до передньої частини твердого піднебіння, м'яке піднебіння підняте, але не закриває повністю вхід до носової порожнини. Мускули напружені, язик і губи зберігають стабільний уклад від початку до кінця артикуляції голосного.

Під час вимови короткого відкритого [ʏ] нижня щелепа опущена трохи більше, ніж при [y:], губи мають уклад, схожий з укладом губ для [ʊ], губи не напружені, вони висунуті вперед та закруглені дещо менше, ніж при [y:], а отвір рота дещо більший; язик має уклад, схожий з укладом язика для вимови

голосного [ɪ]; кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, все тіло язика просунуте вперед, передня спинка язика сильно піднята до твердого піднебіння, однак дещо менше, ніж при [y:]; м'яке піднебіння підняте, але вхід до носової порожнини закритий не повністю.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
y:	ü	Übung	Tüte	—
	üh	—	führen	Früh
y	ü	übrig	mürrisch	—

Голосні фонемі [ø:] та [œ]

Під час вимови довгого закритого [ø:] нижня щелепа трохи опущена, губи мають уклад, подібний до укладу губ для голосного [o:]: губи не напружені, витягнуті вперед та закруглені; отвір губ невеликий, язик має уклад, схожий з укладом язика для голосного [e:]: кінчик язика упирається у нижні передні зуби, все тіло язика просунуте вперед, передня спинка язика має середній ступінь підйому, краї язика злегка торкаються бокових верхніх зубів, м'яке піднебіння підняте, однак воно не закриває вхід до носової порожнини повністю; мускули напружені, стабільність укладу мовленнєвих органів зберігається від початку до кінця вимови голосного.

Під час вимови короткого відкритого [œ] нижня щелепа опущена дещо більше, ніж для [ø:], губи мають уклад, схожий з укладом губ для вимови звуку [ɔ]: губи не напружені, вони дещо висунуті вперед та помітно закруглені, отвір рота досить широкий; язик має уклад, схожий з укладом для голосного [ɛ]; кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, все тіло язика просунуте вперед, передня спинка язика піднята до твердого піднебіння дещо менше, ніж при [ø:], м'яке піднебіння підняте, але воно не повністю закриває вхід до носової порожнини; мускули напружені, уклад стабільний.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ø:	ö	öde	böse	—
	öh	öhrig	höher	—
	eur	—	—	Redakteur
œ	ö	öfter	Töchter	—

Дифтонги [æ̯e], [a̯o], [ɔ̯ø]

Під час вимови дифтонга [æ̯e] органи мовлення (язик і губи) плывуть з установки, наближеної до голосного [a], до установки, близької до голосного [e:].

Той самий принцип працює і для дифтонга [a̯o]: язик і губи плывуть з установки, наближеної до голосного [a], до установки, близької до голосного [o:].

Під час вимови дифтонга [ɔø] органи мовлення мають первинно установку, близьку до голосного [ɔ], з якої вони плывуть до установки, наближеної до голосного [ø:].

Перший компонент усіх дифтонгів вимовляється чітко і коротко, другий компонент вимовляється менш чітко та довше.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ae	ei	Ei	leider	Drei
	ai	Aikido	Saite	Kai
ao	au	auf	bauen	blau
ɔø	eu	Eule	teuer	treu
	äu	äugeln	Träume	Allgäu

Редукована голосна фонема [ə]

Під час вимови голосного [ə] рот дещо відкритий, губи не напружені, вони мають овальну форму, верхня губа дещо піднята; кінчик язика торкається передніх нижніх зубів, усе тіло язика не напружене, лежить вільно, середня спинка язика трохи піднята; краї торкаються верхніх бокових зубів, м'яке піднебіння підняте, але не закриває вхід до носової порожнини повністю.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ə	e	—	lesen	Tante

Нескладова голосна фонема [i]

За своєю артикуляцією вона схожа з довгою закритою голосною [i:] та відрізняється від неї лише своєю більшою короткістю.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
i	i(en)	—	Studien	—
	i(o)	—	Mario	—
	i(on)	—	Demonstration	—
	i(um)	—	Medium	—

Приголосні фонemi [p] та [b]

Під час вимови приголосних [p] та [b] тіло язика просунуте вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, язик трохи піднятий у передній частині, губи утворюють змичку, яка проривається; при зімкнених губах нижня щелепа дещо опущена, для звуку [p] змичка більш щільна, площа стикання губ менша, ніж для [b]; прорив змички для глухого [p] супроводжується аспірацією, при дзвінкого [b] губи стикаються вільно, площа стикання губ більша, ніж для [p]; м'яке піднебіння підняте та

закриває вхід до носової порожнини; голосові зв'язки на момент прориву не напружені, їх вібрації дещо запізнюються, завдяки цьому початок приголосного [b] звучить глухо, а кінець дзвінко, що викликає ефект напівдзвінкого приголосного. Німецькі приголосні [p] та [b] мають більш високий тембр, ніж відповідні українські, оскільки все тіло язика просунуте вперед.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
p	p	Polen	Opa	—
	pp	—	Klappe	—
	b	—	Abstand	Bub
b	b	Bad	Fabel	—

Приголосні фонemi [t] та [d]

Під час вимови приголосних [t] та [d] нижня щелепа дещо опущена, губи не напружені та відстають від зубів, усе тіло язика просунута вперед, задня спинка опущена, кінчик язика піднятий та стикається з краєм альвеол, утворюючи змичку; краї язика торкаються верхніх бокових зубів, м'яке піднебіння підняте та закриває вхід у носову порожнину.

При звуці [t] змичка більш щільна, площина торкання кінчика язика або передньої спинки язика менша, ніж при [d]; у результаті прориву змички утворюється шум; шум, який не супроводжується тоном голосу, утворює приголосний [t], прорив змички для звука [t] супроводжується аспірацією; шум, який супроводжується тоном голосу, утворює дзвінкий приголосний [d]; оскільки на момент прориву змички голосові зв'язки не напружені та їх вібрації дещо запізнюються, дзвінкий [d] звучить напівдзвінко. Так само, як і у випадку з попередніми приголосними, оскільки усе тіло язика просунуте вперед, німецькі приголосні [t] та [d] мають вищий тембр, аніж відповідні українські.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
t	t	Tinte	Taten	Alt
	d	—	—	Band
	dt	—	Städte	Stadt
	tt	—	Matte	Glatt
d	d	du	oder	—

Приголосні фонemi [k] та [g]

Під час вимови приголосних [k] та [g] нижня щелепа дещо опущена, губи не напружені, дещо відстають від зубів, верхня губа трохи піднята. Усе тіло язика просунуте вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, середньо-задня частина язика піднята та утворює змичку – на межі твердого та

м'якого піднебіння, внаслідок чого німецькі [k] та [g] звучать м'якше, тобто вище, ніж відповідні українські звуки; краї язика торкаються верхніх бокових зубів, м'яке піднебіння не напружене, підняте та закриває вхід до носової порожнини.

Для приголосного [k] змичка більш щільна, площина торкання спинки язика менша, ніж для [g]; у результаті прориву змички утворюється шум; інтенсивний шум без супроводу голосу утворює глухий приголосний [k], прорив змички для [k] супроводжується аспірацією; шум, що супроводжується голосом, утворює дзвінкий приголосний [g]; оскільки на момент прориву змички голосові зв'язки не напружені та їхні вібрації дещо запізнюються, приголосний [g] звучить напівдзвінко.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
k	k	Kegel	Ekel	buk
	ck	—	Ecke	Schmuck
	g	—	—	trug
g	g	Gold	Gegend	—

Приголосні фонemi [f] та [v]

Під час вимови приголосних [f] та [v] нижня губа своїм внутрішнім краєм торкається передніх верхніх різців, утворюючи щілину, верхня губа трохи піднята, не напружена та відстає від зубів. Нижня щелепа дещо опущена, м'яке піднебіння підняте та закриває вхід у носову порожнину, тіло язика дещо просунуте вперед, сильний повітряний струмінь третється об край щілини, утворюючи інтенсивний шум, цей шум утворює глухий приголосний [f]; шум, що супроводжується тоном голосу, утворює дзвінкий приголосний [v].

Для звука [f] мускули напружені сильніше, а шум тертя інтенсивніший, ніж для українського [ф] та німецького [v]. Німецький звук [v] напівдзвінкий порівняно з українським. За тембром німецькі приголосні вищі за рахунок того, що тіло язика просунуте вперед.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
f	f	Farbe	Schafe	Schlaf
	v	Vater	Eva	brav
	ph	Phase	Aphorismus	Philosoph

Приголосні фонemi [s] та [z]

Під час вимови німецьких приголосних [s] та [z] нижня щелепа дещо опущена, губи не напружені, відстають від зубів та мають овальну форму, що нагадує легку посмішку, кінчик язика опущений до нижніх передніх зубів, передня спинка язика піднята та лежить на межі передніх верхніх зубів та альвеол; бокові краї язика торкаються передньої частини твердого піднебіння,

у передній спинці язика утворюється поздовжній жолобок-щілина, тіло язика просунуте вперед, м'яке піднебіння підняте та закриває вхід до носової порожнини. Повітряний струмінь, що видихається, проходить через щілину, породжуючи шум тертя; шум без супроводу голосу утворює глухий приголосний [s]; шум, що супроводжується голосом, утворює дзвінкий приголосний [z]. Для звука [s] мускули напружені сильніше, а шум тертя інтенсивніший, ніж для українського [с] та німецького [z]. Оскільки на початку артикуляції приголосного [z] вібрації голосових зв'язок дещо запізнюються, він звучить напівдзвінко. Внаслідок того що тіло язика просунуте вперед, німецькі [s] та [z] мають вищий тембр, ніж відповідні українські.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
s	s	Snob	meistens	Was
	ss	—	Klasse	dass
	ß	—	Straße	aß
z	s	super	Käse	—

Приголосні фонemi [ʃ] та [ʒ]

Під час вимови приголосного [ʃ] та запозиченого [ʒ] нижня щелепа дещо опущена та трохи просунута вперед; кінчик язика та передня спинка підняті до альвеол; у передній спинці язика утворюється невелика западина; бокові краї язика торкаються твердого піднебіння; уся спинка язика має опуклу форму; м'яке піднебіння підняте та закриває вхід до носової порожнини. На відміну від українських приголосних, губи при [ʃ] та [ʒ] губи більш активні: вони сильно, (але без напруги) висунуті вперед та закруглені; верхня губа дещо піднята. Проходячи через щілину, струмінь повітря, що видихається, утворює сильний шум тертя; шум без супроводу голосу утворює глухий приголосний [ʃ]; шум із супроводом голосу утворює дзвінкий приголосний [ʒ]. Для звука [ʃ] мускули напружені сильніше, а шум тертя інтенсивніший. За тембром німецькі приголосні [ʃ] та [ʒ] вище за відповідні українські внаслідок того, що тіло язика просунуте вперед.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ʃ	sch	Schuh	naschen	Wunsch
	sp	Spalte	besprechen	—
	st	Straße	aufstehen	—
ʒ	g	Genie	Massage	—
	j	Jackett	Bijouterie	—

Приголосні фонemi [ç] та [j]

Під час вимови приголосних [ç] та [j] нижня щелепа трохи опущена, губи не напружені, верхня губа трохи піднята, кінчик язика торкається нижніх

передніх зубів, усе тіло язика сильно просунуте вперед, передньо-середня спинка язика сильно піднята до передньої частини твердого піднебіння, утворюючи щілину; у середині спинки язика утворюється широка поздовжня борозна, через яку проходить повітря; краї язика торкаються верхніх бокових зубів, м'яке піднебіння підняте та закриває вхід до носової порожнини; інтенсивний шум тертя повітря обі краї щілини утворює глухий приголосний [ç]; шум тертя, що супроводжується голосом, утворює дзвінкий приголосний [j]. Для звуку [ç] мускули напружені сильніше, а шум тертя інтенсивніший, ніж для [j].

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ç	ch	Chemiker	brechen	Dich
	ch(en)	—	Mädchen	—
	r(ch)	—	durchbrechen	Monarch
	(i)g	—	—	richtig
j	j	Jubel	Projekt	—

Приголосна фонема [x]

Під час вимови німецького [x] нижня щелепа трохи опущена, губи не напружені та відстають від зубів, усе тіло язика просунуте вперед, кінчик язика торкається верхніх передніх зубів, задня спинка язика трохи піднята, язичок (увула) опущений та утворює вузьку щілину в задній спинці язика, бокові краї язика торкаються верхніх бокових зубів, м'яке піднебіння підняте та закриває вхід у носову порожнину, повітряний струмінь, що видихається, проходить через вузьку щілину, породжуючи жорсткий інтенсивний шум тертя.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
x	ch	—	machen	Fach

Звукосполучення ch читається як звук [k], а) якщо після нього йде літера s і утворюється буквосполучення chs: wachsen; б) якщо це буквосполучення стоїть на початку складу у слові давньогрецького походження перед літерами a, o, u, r, l: Charakter; в) у словах італійського походження: Chianti, Pinocchio.

Звукосполучення ch читається як звук [x], якщо перед ним ідуть літери a, o, u.

Звукосполучення ch читається як звук [ç] в усіх інших випадках.

Приголосна фонема [h]

Під час вимови [h] корінь язика наближається до задньої стінки зіву, внаслідок чого порожнина зіву дещо звужується, утворюючи широку щілину, повітря, що видихається, проходячи через цю щілину, утворює легкий шум

тертя; слабкість шуму є особливістю цього приголосного, виділяючи його з групи інших глухих приголосних, для яких типовою є інтенсивність шуму.

Особливістю приголосного [h] є також відсутність чутливого зближення активного органа мовлення з пасивним, як це буває у будь-якому іншому приголосному.

Отвір рота і положення губ при вимові приголосного [h] залежить від наступного за ним голосного.

Внаслідок цих особливостей деякі фонетисти називають цей звук аспіраційним приступом голосних.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
h	h	Hut	gehoben	—

Приголосна фонема [r]

Під час вимови німецького язичкового вібранта [R] нижня щелепа опущена, губи нейтральні, тіло язика дещо просунуте вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, середня спинка язика дещо піднята до твердого, а задня спинка до м'якого піднебіння, маленький язичок опущений та вібує біля трохи піднятої задньої спинки язика.

Після довгих голосних та наприкінці слова німецька [r] має тенденцію до вокалізації. При артикуляції вокалізованого [r] піднятий до альвеол кінчик язика не коливається у повітряному струмені, взагалі втрачаються положення активного та пасивного органів мовлення, у результаті чого замість приголосного [r] вимовляється звук невизначеної якості, дещо середнє між [a] [ɔ] та [ə], який у транскрипції позначається значком [ɐ].

Вокалізований звук [ɐ] вживається 1) після довгого голосного у кінці складу: hier (на початку складу літера r завжди читається як вібрант, навіть якщо перед нею йде довгий голосний: fahren); 2) у буквосполученні -er, якщо в ньому -e читається як редукований: Schüler, gestern; 3) у префіксах -er, -ver, -zer: erfüllen, verstehen, zerfallen. В усіх інших випадках літера r читається як вібрант.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
r	r	rot	Bruder	—
	rr	—	Irre	Narr
ɐ	er-	erklären	—	—
	ver-	verzeihen	—	—
	zer-	zerstören	—	—
	-er	—	—	Lehrer

	r	—	Erde	mehr

Приголосна фонема [pf]

Під час вимови приголосного [pf] щелепа дещо опущена, кінчик язика лежить біля нижніх передніх зубів, все тіло язика не напружене та просунуте вперед, губи стикаються та утворюють змичку, як при [p]; у той самий час нижня губа своїм внутрішнім краєм утворює щілину біля краю верхніх передніх зубів, як при [f]; м'яке піднебіння підняте та закриває вхід до носової порожнини; після розкриття губної змички щілина між нижньою губою та верхніми зубами зберігається; шум, який виникає у момент розкриття змички та шум, який виникає внаслідок тертя повітряного струменя, що видихається, об краї щілини, зливається в інтенсивний шум — глухий приголосний [pf].

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
pf	pf	Pfarrer	dampfen	Stampf

Приголосна фонема [ts]

Під час вимови німецької африкати [ts] щелепа дещо опущена, губи не напружені та відстають від зубів, верхня губа дещо піднята, кінчик язика опущений до нижніх передніх зубів, передня частина передньої спинки язика піднята до верхніх передніх зубів та альвеол й утворює змичку; середня та задня спинки язика опущені; бокові краї торкаються верхніх бокових зубів, м'яке піднебіння підняте та закриває вхід до носової порожнини; змичка розкривається та переходить у щілину; шум, що утворюється в момент розкриття змички та шум у результаті тертя повітря об краї щілини зливаються в інтенсивний шум – глухий приголосний [ts]; мускули сильно напружені, внаслідок того, що тіло язика просунуте вперед та відсутня веляризація, німецькій приголосний [ts] має вищий тембр, ніж відповідний український звук.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ts	z	Zoo	Panzer	Tanz
	tz	—	Plätze	Schatz

Приголосна фонема [ʃ]

Під час вимови приголосного [ʃ] нижня щелепа дещо опущена, губи сильно закруглені та висунуті вперед; кінчик язика піднятий до альвеол, утворюючи змичку, яка після розкриття переходить у щілину з альвеолами, як при [ʃ], м'яке піднебіння підняте та закриває вхід до носової порожнини; шум, що виникає в момент розкриття змички, та шум, що виникає внаслідок тертя повітря, що видихається, об краї щілини, зливаються в інтенсивний шум глухої африкати [ʃ].

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ʧ	tsch	Tschornobyl	klatschen	Deutsch

Приголосна фонема [m]

Під час вимови німецької фонемі [m] тіло язика просунуте вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, спинка язика у своїй передньо-задній частині трохи піднята, губи утворюють змичку, м'яке піднебіння опущене та відкриває вхід у носову порожнину, повітряний струмінь отримує туди доступ, змичка при вимові ізольованого приголосного [m] не проривається, просунутість тіла язика вперед надає приголосному [m] більш високий тембр, ніж у відповідного українського приголосного.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
m	m	Mutter	Lampe	Zum
	mm	—	sammeln	dumm

Приголосна фонема [n]

Під час вимови німецького приголосного [n] нижня щелепа трохи опущена, губи не напружені та відстають від зубів, верхня губа трохи піднята, кінчик язика стикається з передньою частиною альвеол, утворюючи змичку. Німецьке [n] утворюється піднятим кінчиком язика, все тіло язика не напружене, задня спинка язика опущена, краї язика торкаються верхніх бокових зубів; м'яке піднебіння опущене та відкриває вхід до носової порожнини, повітряний струмінь, що видихається, проходить через ніс, завдяки чому приголосний отримує носове забарвлення, змичка при вимові ізольованого приголосного розкривається, тон голосу, що спричиняється вібрацією голосових зв'язок, є сильним, що зумовлює сонорність приголосного [n]. Оскільки тіло язика просунуте вперед, тембр приголосного [n] вищий за відповідний український звук.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
n	n	Nummer	ahnen	an
	nn	—	nennen	wann

Приголосна фонема [ŋ]

Під час вимови приголосного [ŋ] нижня щелепа дещо опущена, губи не напружені та відстають від зубів, верхня губа трохи піднята, язик просунутий вперед, кінчик язика торкається нижніх передніх зубів, середньо-задня

частина язика піднята до твердого піднебіння та утворює змичку, краї язика торкаються верхніх бокових зубів, м'яке піднебіння опущене та відкриває вхід у носову порожнину, повітряний струмінь, що видихається, проходить через ніс, завдяки чому приголосний отримує сонорне забарвлення; тон голосу, який породжується вібрацією голосових зв'язок, сильний, що зумовлює сонорність приголосного.

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
ŋ	ng	—	springen	Gesang
	n(k)	—	schenken	Bank

Приголосна фонема [l]

При вимові німецького приголосного [l] нижня щелепа дещо опущена, губи не напружені та відстають від зубів, а верхня губа трохи піднята, язик просунутий вперед, його кінчик піднятий до передньої частини альвеол та утворює змичку, середня та задня спинки язика та краї язика опущені, повітряний струмінь, що видихається, проходячи через бокові отвори, утворює слабкий шум; тон голосу, що породжується вібрацією голосових зв'язок, є сильним, що визначає сонорність приголосного; м'яке піднебіння підняте та відкриває вхід до носової порожнини. Німецький [l] напруженіший за українські [л] та [л'].

Звук	Літери	На початку слова	У середині слова	Наприкінці слова
l	l	Lust	schalten	Aal
	ll	-	Schnalle	Ball

РОЗДІЛ IV. ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ

1. Прочитайте вірші та прислів'я, вивчіть їх напам'ять

a) Aller Anfang ist schwer.
Lieber das Halbe ganz als das Ganze halb.
Jede Sprache ist eine schwere Sache.

b) Herr von Kragen,
darf ich's wagen,
Sie zu fragen,
wieviel Kragen sie getragen
als Sie lagen,
krank am Magen
im Spital von Kopenhagen?

c) Der Hase saß auf einer
Bank,
Sein kleines A war etwas
krank.
Der Hase staunte wunderbar,
Dass er nun eine Hose war.

[e:] – довгий закритий звук **e** *der Weg*

eh *zehn*

ee *das Meer*

[ɛ:] – довгий відкритий звук **ä** *die Universität*

äh *die Ähre*

[ɛ] – короткий відкритий звук **e** *die Schwester*

ä *älter*

[ə] – короткий закритий звук **be-** *besprechen*

ge- *das Gedicht*

в **-en** после **m, n, η, l, r** *nehmen, nennen, singen, zahlen, hören*

2. Прочитайте цитати із віршів та знайдіть усі звуки «e»:

a) Eberhard Eben
Lebt von Reben.
Von Reben?
Na eben.

b) Heile-heile Segen,
Sieben Tage Regen,
Sieben Tage Schnee.
Es tut mir nimmer weh!

c) Man muß das Leben eben nehmen, wie das Leben eben ist.

d) Schläft der Schäfer,
dieser Schläfer,
sind die Schäfchen in Gefahr.

e) Auf dem Kähnchen fährt
das Hähnchen,
dreht ein Fähnchen sich im
Wind.

Kähnchen, Hähnchen,
Fähnchen
fahren hingschwind.

[i:] – довгий закритий звук **i** *die Liga*
ie *sieben*
ih *ihr*
ieh *die Beziehung*

[i] – короткий відкритий звук **i** *bitte*

[o:] – довгий закритий звук **o** *groß*
oh *wohnen*
oo *das Boot*

[o] – короткий відкритий звук **o** *der Opa, die Oma*

3. Прочитайте прислів'я та вірш, вивчіть їх напам'ять:

a) Keine Rose hat Gold im Munde. Borgen ohne Dornen. Aufgeschoben macht Sorgen.

b) Hoch oben hängt der Mond,
Er hängt schon lange dort.
Man ist ihn schon gewohnt,
Doch oft ist er auch fort.

Nach H. Oess

[u:] – довгий закритий звук **u** *der Bruder*
uh *die Kuh*

[ʊ] – короткий відкритий звук **u** *die Suppe*

4. Прочитайте вірш та приказки за викладачем, запишіть їх та вивчіть напам'ять:

a) Kurt gab Julchen einen Kuß
Unter am Schirm beim Regenguß.
Julchen wurde sehr verlegen,
nahm es dann entsetzlich krumm.
Schaut sich nun, ist Kurt zugegen,
immerzu nach Regen um.

b) Wer am Tage Gutes tut, hat am Abend guten Mut.

c) In Ulm und um Ulm und um Ulm herum wachsen die uralten Ulmen.

[ø:] – довгий закритий звук **ö** *schön*
öh *die Höhe*

[œ] – короткий відкритий звук **ö** *die Rolle*

5. Повторіть приказку:

Ehrgeiz und Flöhe springen gern in die Höhe.

[y:] – довгий закритий звук	ü	<i>natürlich</i>
	üh	<i>der Frühling</i>
[y] – короткий відкритий звук	ü	<i>füllen</i>
	y	<i>Ypsilon</i>

6. Прочитайте приказку за викладачем:

Die glühenden Hügel glühten natürlich vor der müden Mühle. Der Bach führte wie üblich viel kühles Wasser.

Дифтонги

[ai]	ei	<i>mein</i>	[ao]	au	<i>auch</i>	[oi]	eu	<i>neun</i>
	ai	<i>Mai</i>					äu	<i>Häuser</i>
	ey	<i>Meyer</i>						
	ay	<i>Bayern</i>						

7. Прочитайте вірш та приказки за викладачем, запишіть їх та вивчіть напам'ять:

a) Wenn Mai ist, soll Mai sein.
Wer nicht frei ist, soll frei sein.
Abends soll Wein sein.
Wer liebt, soll nicht allein sein

b) Sogar heute gibt es
viele schöne Leute.

c) Klaus und seine Frau haben Aussicht
auf eine Neubauwohnung.
Im Herbst sind die Äpfel
und die Trauben reif.

8. Прочитайте слова, зверніть увагу на довготу і короткість голосних звуків:

[a:]	[a]	[o:]	[o]
da	dann	Ofen	offen
Wahn	wann	Sohn	Sonne
Kahn	kann	Wohne	Wonne
Kam	kamm	bohrt	Bord
Tat	Takt	bog	Bock

[ɛ:]	[ɛ]	[e:]	[ɛ]
Väter	Vetter	Beet	Bett
Näht	nett	wen	wenn
Tränen	trennen	Weg	weg
Räte	rette	eben	Ebben
Kähne	kennen	den	denn

[i:]	[i]	[u:]	[u]
Miete	Mitte	Mut	mutt
schief	Schiff	Stuhl	Stulle
ihm	im	pulen	Pulli
ihn	in	Kuli	Kuller
Friede	Fride	Kohl	Koll. (от Kollege)

[y:]	[y]	[ø:]	[œ]
Kühe	Küche	Höhe	Hölle
wühlen	wünschen	ölig	wölbig
üben	üblen	Stößer	Gössel
rügen	Rücken	höflich	köstlich
Lüge	Lücke	fröhlich	göttlich

9. Прочитайте слова, зверніть увагу на довготу і короткість голосних звуків:

Wasser, Gast, Tag, Sprache, lachen, Gabel, alt, wahr, Lampe, Sache, Rat, Baden, Katze, Dampf, Apfel, satt, Bahn, Straße, lassen, backen, Dach.

Wort, dort, rot, Ost, Note, kommen, groß, Monat, Ort, morgen, Montag, oft, Brot, wo, vor, schon, loben, Mode, Kohl, sollen, Woche, Dom, Wolke.

Berg, fett, Bär, treffen, gehen, Ende, leer, Bäcker, Schnee, Eva, Nefte, Text, Werk, See, lesen, fern, brennen, sehr, Lärm, Käse, Käfer, März, Geld.

Fisch, Schiff, tief, Spiel, billig, Dienst, Kiefer, Liste, frisch, nie, Blick, Dill, sitzen, riechen, viel, Kirschen, liegen, Licht, wild, Sieg, Irrtum.

Uhr, nur, suchen, Buch, Tuch, Krug, Mund, Kuckuck, Spur, Rubel, Kunde, Ruhm, Brunnen, Pulver, Stufe, Kuchen, Burg, Kuh, Schmuck.

Löwe, mögen, lösen, stören, Töchter, böse, Wörter, Köpfe, hören, Öl, Höhe, können, Dörfer, öffnen, Vögel, König, Löcher, gewöhnen.

Tür, für, zurück, Bühne, müssen, Küche, fünf, Küssen, führen, fühlen, Füllen, Brücke, Lücke, kühn, Hüte, Stück, Hühne, Düne, pflücken.

10. Прочитайте словосполучення, спираючись на вищезазначені правила:

- 1) sieben Liter Milch
- 2) vier Kilo Fisch
- 3) acht Flaschen Sahne
- 4) zehn Päckchen Tee
- 5) zwölf Brötchen
- 6) ein Topf Honig
- 7) sechs Pfund Butter
- 8) fünf grüne Schüsseln

11. Прочитайте слова:

Abteil	offen	und	Elke	ich
Alles	oft	unter	Eltern	in
Antwort	Ort	unten	Ecke	Inge
Anweisung	Ost	Unsinn	Ende	innen
Arbeit	Oper	Unglück	endlich	Insel

be 'antworten	antworten – ge 'antwortet
be 'arbeiten	arbeiten – ge 'arbeitet
Be 'amter	atmen – ge 'atmet
Be 'eindrucken	achten – be'achten – ver 'achten

Briefumschlag	verreist – ver'reist
Haupteingang	Staubecken – Staub'ecken
Hausecke	Berlinerleben – Ber'liner'leben
Hausaufgabe	Armbandur – Arm'band'uhr
Lachanfall	Turmuhur – Turm'uhr

12. Прочитайте пари слів:

Eis – heiß
Anne – Hanne
eins – Heinz
Ella – Hella
ihr – hier
aus – Haus
essen – Hessen
32 – 230

13. Прочитайте діалог, відпрацюйте твердий приступ і вивчіть його напам'ять:

- Kennst du die Nummer von Anne?
- Von Hanne?
- Nein, von Anne.
- Ah ja, die hat die 8-8-8-8-8-8.
- Also die 88-88-88.
- Oder die 888-888.
- Und die von Hanne ist die 8-1-8-1-8-1
- Oder die 81-81-81.
- Genau, oder die 818-818.

14. Прочитайте тексти:

a) Wir machen Urlaub. Überall im Zimmer liegen Sachen: Hosen, Hemden, Halstücher, Handtücher, Handtaschen, Hausschuhe, Hefte, Streichhölzer, Uhren, Enten, Hunde, Autos, Eier, Äpfel.

b) Heut kommt der Hans zu mir, Freut sich die Lies, Ob er aber über Oberammergau, Oder aber über Unterammergau, Oder aber überhaupt nicht kommt, ist nicht gewiss.	Ob er Stück Käse isst, ist nicht gewiss Ob er aber mit dem Oberkiefer kaut, Oder aber mit dem Unterkiefer kaut, Oder aber überhaupt nicht kaut, ist nicht gewiss.

15. Розподіліть слова за групами [y:] – [y]; [ø:] – [œ]:

Küsse im Frühling, Küsse beim Frühstück, Frühstück um zwölf, süße Früchte, zwölf Brötchen, Glücksgefühle, schönes Wetter, fröhliche Eltern, nette Brüder, fünf Tage Urlaub, eine Reise nach Köln, Bücher von Goethe...

16. Прочитайте діалог за викладачем, визначте варіанти читання букви «e». Прочитайте діалог за ролями:

- Geht es dir gut?
- Nein, es geht mit sehr schlecht.
- Was fehlt dir denn?
- Ich lese gerade ein sehr trauriges Buch.
- Was denn? Einen Roman oder ein Märchen?
- Mein Sparbuch.

17. Заповніть пропуски під час прослуховування :

G_ stern hat mir mein_ Schw_ st_ r ein Buch gesch_ nkt. Ich l_ s_ n_ mlich s_ r g_ rn.
D_ shalb ist ein Buch immer ein gut_ s G_ sch_ nk. Ich will _s j_ tzt l_ s_ n und s_ tz_ mich still in ein_ _ck_. B_ stimmt ist _s ein M_ rch_ nbuch, d_ nk_ ich. Ich schlag_ die _rst_ Seit_ auf – die Seit_ ist l_ r. Ich bl_ tter_ weiter – nichts. J_ d_ Seit_ ist l_ r. _rst auf d_ r z_ nten Seit_ st_ t ein kurzer Satz: Das ist ein L_ rbuch. Aber das weiß ich ja schon l_ ngst, d_ shalb l_ s_ ich j_ tzt nicht m_ r weiter.

18. Прочитайте вірш хором:

Der Herr von Doppelmoppel
Hat alle Dinge doppel.
Er hat den Doppelkinn
Mit Doppelgrübchen drin.
Er führt das Doppelleben
Das zweite stets daneben.
Er hat das Doppelweib
Zum Doppelzeitvertreib.
Der Herr von Doppelmoppel
Hat eben Alles doppel.

[p] – губно-губний проривний глухий *die Oper, doppelt*

[b] – губно-губний проривний дзвінкий *der Ober, Ebbe*

19. Прочитайте вислів по черзі:

Bringen Sie mir bitte noch ein Büchsenbier.

[t] – альвеолярний (кінчик язика утворює зімкнення з верхніми альвеолами) проривний глухий *die Tante, das Wetter, das Thema*

20. Прочитайте вірш і приказку, зверніть увагу на артикуляцію звука [t]:

a) Die Treiber trieben die drei Tiere durch schützendes Dickicht.

b) Das Ende der Ente ist hinten zu finden.
Das Ende der Straßenbahn auch.
Die Ente hat Federn, die sind ihr sehr nützlich.
Sind sie es der Straßenbahn auch?

(Gottfried Herold)

[d] – альвеолярний проривний дзвінкий *das Dach, addieren*

21. Прослухайте вірш, запишіть його:

Im Schlosse zu Düsseldorf am Rhein
Wird Mummenschanz gehalten;
Da flimmern die Kerzen, da rauscht die Musik,
Da tanzen die bunten Gestalten.
(Heinrich Heine)

[k] – задньоязиковий проривний глухий *der Koffer, der Zucker*

[g] – задньоязиковий проривний дзвінкий *der Garten, der Taggang*

22. Повторіть приказку за викладачем:

Ich backe Kugel und Kuchen und packe Pakete.

Щілинні приголосні

[f] – губно-зубний щілинний глухий *der Vater, das Feld, hoffen*

23. Вивчіть приказку напам'ять і вимовіть її у швидкому темпі три рази без пауз:

Fischer Fritz fischt frische Fische, frische Fische fischt Fischer Fritz.

[v] – губно-зубний щілинний дзвінкий *die Vase, die Wiese, das Aquarium*

24. Вивчіть приказку напам'ять:

Wir Wiener Waschweiber würden weiße Wäsche waschen, wenn wir wüßten, wo schönes weiches Waschwasser ware.

[s] – передньоязиковий щілинний глухий *die Maus, die Tasse, beißen*

[z] – передньоязиковий щілинний дзвінкий *die Sache, die Reise*

25. Прочитайте вірш і приказку, правильно артикулюючи звуки [s] і [z]:

a) Wasser allein macht stumm,
Das beweisen im Teiche die Fische.
Wein allein macht dumm,
das beweisen die Herren am Tische.
Und weil ich keines von beiden will sein,
trink ich mit Wasser vermischt den Wein.
(Wolfgang von Goethe)

b) In Saus und Braus leben.

[ʃ] – середньоязиковий щілинний глухий

[ʒ] – середньоязиковий щілинний дзвінкий

[ç] – середньоязиковий щілинний глухий

die Schule, das Spiel, steigen

der Journalist, die Bagage

wichtig, ich

(подібне до українського «хімія») вимовляється в суфіксах **-chen, -lich, -ig**, після сонорних і голосних з умлаутом

26. Вивчіть вірш напам'ять:

a) Sieh, im Gemächelchen
Alle die Sächelchen
Rings in den Fächelchen
Bis an das Dächelchen
All die Gestellchen,
Kristellchen, Pastellchen,
Deckchen und Fellchen!
All die Paketchen,
Kettchen und Blättchen
In Lädchen und Brettchen!
Ach, und die Nischchen,
Tischchen und Wischchen,
Dazwischen Goldfischchen!
Aber das Krönchen
Ist doch dein Persönchen!

b) Allzeit fröhlich ist gefährlich,
Allzeit traurig ist beschwerlich,
allzeit glücklich ist betrüblich,
eins ums andere ist vergnüglich.

c) Richt mich nicht und nicht das Meine,
Schau auf dich und das Deine,
Schau auf dich und nicht auf mich,
Wenn ich fehle, hüte dich!

(hausspruch)

[x] – задньоязиковий щілинний дзвінкий після а, u, o *ach, Bach*

27. Прочитайте приказки хором, потім кожний окремо:

a) Acht Wochen kochte der Koch Nacht für Nacht eine stachlige Roche;

b) Wer «brauchen» ohne «zu» gebraucht, der bracht «brauchen» überhaupt nicht zu gebrauchen.

[h] – утворюється в гортані *der Hut, die Haut*

(вимовляти потрібно так, нібито ви тримаєте перед собою дзеркало, яке повинне злегка запітніти);

[j] – середньоязиковий щілинний дзвінкий *das Jahr, die Jacke*

(подібний до українського звука «й»)

Але в іноземних словах **j** вимовляється як [dʒ] *Jeans, Jane, Job, joggen;*

[r] – задньоязиковий дзвінкий *rot, die Rose, die Rhetorik*

(цей звук подібний до булькання під час полоскання горла, задня частина спинки язика утворює зімкнення з піднебінням);

– передньоязиковий дзвінкий (цей звук подібний до українського «р»);

– у префіксах і в кінці слова з'являється середньоязиковий звук r *die Tür.*

28. Прочитайте вірш. Підкресліть усі варіанти вимови «r». Вивчіть вірш напам'ять. Зверніть увагу на артикуляцію звука [r]:

Kosmetische Hymne

Verachtet mir die Frauen nicht,
wenn sie sich putzen, zieren,
wenn sie in ihrem Angesicht
die Jugend konservieren.
Sie streben nach der Schönheit Maß
Und tun so gerne dies und das:
Die Haare frisieren, und dann ondulieren,
die Falten massieren,
mit Salben sich schmieren,
mit Bürsten hantieren,
die Kleider probieren,
die Nägel lackieren,
die Haut präparieren,
die Zähne polieren,
die Filmstars kopieren.
Wozu das Maskieren,
Herumlaborieren?
Sie woll'n imponieren
Dem Mann – nur dem Mann!
(Franz Ulrich Gass: Gesangbuch für die Badewanne, gekürzt)

Сонорні приголосні:

[n] – передньоязиковий носовий дзвінкий *der Name, der Mann;*
[ŋ] – задньоязиковий носовий дзвінкий *das Singen, die Bank*
вимовляється в сполученнях **ng, nk;**
[m] – губно-губний носовий дзвінкий *die Mutter, krumm;*
[l] – боковий дзвінкий *die Lappe, der Lehrer.*

29. Прослухайте вірш і запишіть його:

Bunt sind schon die Wälder,
gelb die Stoppelfelder,
und der Herbst beginnt.
Rote Blätter fallen,
Kühler weht der Wind.

30. Повторіть за викладачем:

Am Montag nach Baden-Baden
Am Dienstag nach Düsseldorf
Am Donnerstag nach Stuttgart
Am Freitag nach Dortmund
Am Samstag nach Thüringen
Am Sonntag nach Neustadt.

31. Прочитайте вислови, перекладіть їх:

Kurz und gut
Kurz und klein schlagen
Gift und Galle spucken
Ganz und gar
Eine Katze im Sack kaufen
Auf eigene Kosten

32. Підкресліть слово, яке чуєте:

Vier – wir
Fort – wort
Feld – Welt
Fühlen – wühlen
Fink – Wink
Finden – winden
Phase – Vase
Feder – weder
Gefischt – gewischt

33. Прочитайте слова:

Reißen – reisen, fließen – Fliesen, weiße – weise, Muße – Muse, hassen – Hasen, wessen – Wesen, rissig – riesig, meißen – Meisen.

34. Прослухайте, повторіть за викладачем:

Eine Reportage schreiben, eine Montage beschleunigen, sich als Ingenieur schulen lassen, Orangen schlucken, Journalistik studieren.

35. Прочитайте, зверніть увагу на [ç]:

Pech	höflich	Honig	München	Dolch
Blech	herzlich	König	möchte	solch
ich	vergeßlich	Ludwig	feucht	Elch
mich	entsetzlich	ewig	leuchten	welch
dich	möglich	ledig	echt	manch

36. Прочитайте, зверніть увагу на [x]:

Ach	och	Tuch	auch	Fachwerk
Bach	Loch	Besuch	Bauch	Tachometer

Flach	hoch	Bucht	Hauch	Hochzeit
Fach	noch	Versuch	Schlauch	Fremdsprache
Dach	Koch	Flucht	Brauch	Wochentag

37. Прочитайте, зверніть увагу на [h]:

Haar	Heike	Hauch	Huf	heben	Hieß
Haben	Heimat	Haus	Humor	Hefe	Himmel
Hafen	heilen	Haupt	Hund	Heft	hin
Halle	heiß	Haut	Hundert	hell	hinter
Halten	heiser	Heu	Hut	Hemd	hinein

Veralten – verhalten	Galle – Halle	China – hin
Verehren – verheeren	Gans – Hans	Chemie – Himmel
Vereisen – verheißeln	Gang – Hang	

38. Прочитайте слова:

Rabe, Rache, Rade, Robbe, Rose, Rolle, Riese, Rilke, Richter, rund, Rubrik, Ruck, Urteil, Kuren, führen, Biere, ihre, fahren, Irland, herrlich, hören, bohren, stören, Spurt, Wirt, Hirt, fort, dort, fährt, Wort, wollt, sollt, gehört, Berlin, Karl, Mars, Herr, er, mehr, Spur, Tor, Ohr, Uhr, Eier, vier, wir, ihr, hier, mir, dir, her, Schauer

Африкати

[pf] pf *das Pferd, der Apfel*

Tapfer zupft Peter Zapf die Zecken aus den Zöpfen der Pferde. Den Napf füllt er pfeifend mit Hopfen und Hafer.

[ts] z *der Zacken, der Zahn*

Zuletzt setzt Kunz den nützlichen Batzen in die Schlitze.

[tʃ] tsch *das Deutsch, das Tschechisch*

39. Прочитайте вірш. Поставте наголос:

Es gibt Tiere, Kreise, Ärzte.
 Es gibt Tierärzte, Kreiseärzte und Oberärzte.
 Es gibt einen Tierkreis und einen Ärztekreis.
 Es gibt auch einen Oberkreistierarzt.
 Ein Oberkreistier aber gibt es nicht.

40. Прочитайте, поставте наголос у складних словах:

Ein Wetterbericht

Anfangs heiter, am Nachmittag Aufzug von Wolkenfeldern und nachfolgend Niederschläge, in den Mittelgebirgen Schneefall, im Flachland Eisregen, mäßige teilweise starke Winde aus Südwest. Tageshöchsttemperaturen um 5 Grad. Nachttemperaturen unter dem Gefrierpunkt. Weitere Aussichten bis zum Wochenende: Temperaturrückgang, Nachtfrost. Für die Jahreszeit zu kühl.

41. Прочитайте текст:

In unserem Fotoalbum sind viele Fotos: das Foto meiner Mutter, das Foto meines Vaters, das Foto meines Bruders, das Foto meiner Schwester und viele Fotos meiner Kusinen.

42. Прочитайте текст:

Ich habe eine Freundin. Sie heißt Stefani. Sie hat eine große Familie. Stefani hat Mutter, Vater, Opa, Oma, Geschwister, Frau, Tochter und Sohn. Sie hat auch eine Katze. Meine Freundin verbringt nicht so viel Zeit mit seiner Familie, wie sie will, aber trotzdem nicht wenig. Am Wochenende spielt sie mit ihren Kindern und besucht ihre Eltern. Die Geschwister kommen im Laufe der Woche. Sie sehen sich sehr oft.

Тексти для читання та заучування напам'ять

1. Прозаїчні тексти

Zwei Freunde

1. Jan und Christian sind Klassenkameraden. Sie besuchen das dritte Schuljahr einer Grundschule. Am Nachmittag spielen sie oft zusammen. Jan wird bald 10 Jahre alt. Seine Mutter kommt aus Polen, Jan's Vater ist jetzt in Polen, auch in den Sommerferien besucht er ihn nicht. Der neue Freund von Jan's Mutter ist Araber. Jan hat sein eigenes Zimmer und seinen eigenen Fernsehapparat. Ein warmes Mittagessen bekommt er nicht, denn seine Mutter arbeitet den ganzen Tag. Sie kommt erst gegen 17 Uhr nach Hause. Jan ist in Polen geboren. Er bekommt Taschengeld, 30 Euro jede Woche. Er spart das Geld. Auf seinem Sparbuch hat er schon 2000 Euro. Jan mag Horrorfilme, manchmal sieht er auch nachts fern, dann kann er nicht gut schlafen, Jan will in der Schule etwas lernen, aber manchmal geht er nicht gern in die Schule. Er möchte Wissenschaftler werden.

2. Christian, 9 Jahre alt, hat deutsche Eltern. Sein Vater ist Lehrer, seine Mutter arbeitet als Angestellte an der Universität. Christian hat eine ältere Schwester, die Ihr Abitur macht. Er hat ein Spiel- und ein Schlafzimmer. Wenn er mittags nach Hause kommt, steht das Essen schon auf dem Tisch: die Mutter arbeitet nur halbe Tage. Die Hausaufgaben macht er nach dem Mittagessen. Die Mutter kontrolliert dann die Hausaufgaben sofort. Er geht gern zur Schule, er bekommt da gute Noten. Er mag Computerspiele. Für sein Taschengeld kauft er sich Comic-Hefte. Zwei Stunden pro Tag sieht er fern. Er möchte Detektiv werden.

Deutschsprachige Länder

Deutsch spricht man in Deutschland, Österreich, in der Schweiz und in Liechtenstein.

Das ist Deutschland. Das Land heißt offiziell die Bundesrepublik Deutschland. Sie grenzt an: Polen, die Tschechische Republik, Österreich, die Schweiz, Frankreich, Luxemburg, Belgien und die Niederlande. Seit 1990 ist Deutschland wieder ein Staat. Die Fläche ist 357 Tausend km². In Deutschland leben fast 82 Millionen Einwohner. Die Hauptstadt ist jetzt wieder Berlin.

Das ist Österreich. Seit 1918 heißt das Land die Österreichische Republik. Sie grenzt an Tschechien, Ungarn, Slowenien, Italien, die Schweiz, Liechtenstein und Deutschland. Die Fläche beträgt 83,8 Tausend km². Im Land leben über 8 Millionen Einwohner. Die Hauptstadt heißt Wien.

Das ist die Schweiz. Der Staat heißt die Schweizerische Eidgenossenschaft. Sie existiert seit 1291. Das Land grenzt an Österreich, Italien, Frankreich, Deutschland und Liechtenstein. Die Fläche beträgt 41,3 Tausend km². Hier leben über 7 Millionen Menschen. Die Hauptstadt ist Bern. In der Schweiz spricht man Deutsch, Französisch, Italienisch und Rätoromanisch.

Das ist Liechtenstein oder das Fürstentum Liechtenstein, das heißt dieser Staat ist eine Monarchie. Es liegt zwischen Österreich und der Schweiz. Das Land ist sehr klein, nur 160 km². Hier leben 31 Tausend Einwohner. Die Hauptstadt heißt Vaduz.

Hörst du überhaupt zu?

Christian hatte in der Schule Ärger. Er kommt nach Hause, geht sofort in sein Zimmer und stellt die Musik laut an. Mutter schaut ins Zimmer und schimpft: «Muss die Musik immer so laut sein, denkst du nicht mal an die anderen, denen das auf die Nerven geht? Außerdem hast du mich noch gar nicht begrüßt. Wie war es denn in der Schule? Wasch dir die Hände und komm erst mal essen».

Da Christian nicht sofort reagiert, fragt die Mutter mit lauter Stimme: «Hast du mich verstanden? Hast du mir überhaupt zugehört?» Christian denkt: «Herrje, immer dasselbe Theater»....

Arbeiten Sie richtig?

Martin hat einen Freund, er heisst Hans. Hans studiert an der Universität in Halle. Er besucht auch Fremdsprachenkurse, er lernt dort Englisch. Martin fragt ihn oft: «Arbeite ich vielleicht falsch?» – «Nein, du arbeitest ganz richtig», antwortet Hans. «Im ersten Studienjahr ist es immer so. Die Studenten arbeiten viel, aber sie sind doch unzufrieden».

Hans ist jetzt in zweitem Studienjahr. Er spricht schon fließend Englisch und macht nur wenig Fehler. Er liest Bücher und Zeitungen und gebraucht nur selten das Wörterbuch.

Hans arbeitet viel. Er wiederholt regelmässig die Vokabeln und gebraucht sie oft. Er liest laut und spricht jedes Wort deutlich aus. Er macht gewöhnlich alle Übungen mündlich. Er lernt die Regeln und bildet Sätze. Er macht schon Übersetzungen. Der Lektor sieht sie durch, dann verbessert Hans die Fehler. Er

arbeitet auch im Sprachlabor. Er besucht es sehr oft. Er hat dann mehr Übung.

„Martin, sprich immer Englisch! Vergiss nicht, Übung macht den Meister“, sagt Hans. „Pass im Unterricht gut auf und arbeite mehr im Sprachlabor! So ist das, Martin: Aller Anfang ist schwer!“*

2. Діалоги

Ein Familienfoto

- Ist das dein Familienfoto, Gisela?
- Ja, dieses Foto steht immer auf meinem Schreibtisch. Ich sehne mich sehr nach meiner Familie.
- Sind das deine Großvater und Großmutter?
- Ja, da sitzen meine Oma und mein Opa, daneben meine Mutter und mein Vater. Oben stehen meine Schwester Maria und der kleine Bruder Klaus.
- Und wer ist diese ältere Dame?
- Das ist meine Tante Martha. Ihr Mann ist gestorben und sie wohnt bei uns.

- Klaus, wann stehst du gewöhnlich auf?
- Oh, sehr früh. Pünktlich um halb sieben läutet der Wecker und weckt mich. Ich stehe auf und gehe ins Badezimmer. Ich wasche mich, bürste die Zähne und rasiere mich. Dann trockne ich mich mit einem Handtuch ab und ziehe mich an. Um 7 Uhr frühstücke ich und halb acht gehe ich schon aus dem Haus.
- Wann bist du im Büro?
- Ich fahre mit dem Wagen etwa eine halbe Stunde, also um 8 Uhr bin ich schon an Ort und Stelle.

In der Mensa

- Paul, siehst du irgendwo freie Plätze?
- Ja, dort am Fenster sind zwei Plätze frei.
- Nehmen wir hier Platz.
- Da ist die Speisekarte. Was möchtest du essen, Sabine?
- Ich bin nicht sehr hungrig. Ich nehme vielleicht nur gebratenes Huhn mit Kartoffeln und Eis dazu.
- Und ich möchte mit einer Vorspeise beginnen. Ich esse Käse gern. Dann bestelle ich Kartoffelsuppe, Schweinekotelett mit Gemüse und zum Nachtisch Wassermelone. Guten Appetit!

- Ich möchte meinen Freund aus Kyjiw zu mir nach München einladen. Weißt du nicht, welche Dokumente er haben soll, um nach Deutschland einzureisen?
- Wenn ein Ausländer nach Deutschland einreist, muss er einen gültigen Reisepass besitzen. Außerdem muss er in seinem Pass das Einreisevisum haben. Dieses Visum bekommt er bei der deutschen Gesandtschaft, Botschaft oder bei dem Konsulat in seinem Heimatland.
- Danke, ich werde ihm Bescheid sagen.

Ein Telegramm

- Kann ich hier ein Telegramm aufgeben?
- Füllen Sie bitte dieses Formular aus! Die Adresse müssen Sie besonders deutlich schreiben.
- Wann bekommt der Empfänger das Telegramm?
- Etwa in zwei Stunden.
- Danke schön. Kann ich bei Ihnen auch Geld einzahlen?
- Nein, am Schalter nebenan bitte.

Im Hotel

- Sie wünschen?
- Mein Name ist Bröger. Vor zwei Tagen habe ich per Telefon ein Einzelzimmer in Ihrem Hotel bestellt.
- Für Sie ist ein Einzelzimmer reserviert, Nummer 8.
- Danke. Was kostet das Zimmer pro Nacht?
- 40 Euro, ohne Frühstück. Wie viele Tage bleiben Sie hier?
- Eine Woche.
- Wollen Sie bitte dieses Formular ausfüllen?
- Ist das so in Ordnung?
- Ja, danke. Hier ist Ihr Schlüssel. Ihr Zimmer liegt im 2. Stock.

Auf der Bank

- Kann ich hier Dollar in Euro umtauschen?
- Gewiss. Dort drüben am Kassenschalter.
- Bitte, wie steht der Umtauschkurs?
- Einen Augenblick, bitte, ich muss die Wechselkurse suchen ... So ... eins zu zwei.
- Da ist mein Reisepass und meine Zollerklärung.
- Bitte unterschreiben Sie hier! Danke. Da haben Sie achthundert dreißig Euro.

Ein Gespräch

- Herr Lenz, was sind Sie von Beruf?
- Ich bin Kinderarzt
- Oh, wie interessant! Und Ihre Frau ist auch Ärztin?
- Nein, sie studiert noch.
- Auch Medizin?
- Ein Arzt in der Familie ist genug. Sie wird Psychologin. Sind Sie auch verheiratet, wenn ich fragen darf?
- Nein, ich bin noch ledig, aber ich habe eine Freundin.
- Wir wohnen in Köln und Sie. Herr Küng?
- Ich wohne zur Zeit in Frankfurt. Ich bin Student.
- Was studieren Sie?
- Politik, Englisch und Wirtschaft.
- Möchten Sie Politiker werden?

Ich weiß noch nicht recht. Politik ist mein Hobby. Aber ich werde wahrscheinlich Journalist.

- Sie sind Schweizer, stimmt es?
- Das stimmt. Hört man das?
- Ja, etwas schon. Kommen Sie aus Zürich?
- Nein, aus Bern.

Ein Gespräch auf der Straße.

- Sie heißen Karin, nicht wahr?
- Entschuldigen Sie...
- Heißen Sie Karin? Ja oder nein?
- Ja. Ich heiße Karin. Aber wer sind Sie? Ich kenne Sie nicht.
- Ich kenne Sie auch nicht. Ich weiß aber, dass Sie Karin heißen.
- Woher wissen Sie das?
- Ich weiß noch mehr. Sie sind glücklich verheiratet. Ihr Mann heißt Rudolf. Sie haben zwei Kinder: einen Sohn und eine Tochter. Beide besuchen die Schule mit erweitertem Englischunterricht.
- Das stimmt, ich verstehe nicht...
- Ich weiß noch viel mehr. Ihr Mann arbeitet als Dolmetscher in einem Reisebüro. Er arbeitet mit einem Herrn Flämming zusammen. Herr Flämming ist auch verheiratet. Seine Frau ist blond. Sie arbeitet in einem Kindergarten und mag Schokolade.
- Ich weiß schon! Sie kennen Herrn Flämming oder Frau Flämming!
- Nein, ich kenne sie nicht. Ich kenne auch Ihre Schwester nicht. Aber ich weiß, dass Sie eine Schwester haben. Ihr Name ist Erika, sie studiert Chemie an der Humboldt-Universität. Sie ist noch ledig, hat aber einen Freund. Sie haben recht...
- Ihre Schwester hat bald Geburtstag. Sie wird 19 Jahre alt. Sie wird bald nach Kanada fahren. Deshalb lernt sie Englisch, sie macht einen Sprachkurs, jede Woche. Ihre Eltern leben noch. Sie lieben Erika und ihre Enkelkinder sehr.
- Mein Herr!!! Woher wissen Sie das alles? Lesen Sie Gedanken?
- Nein, das nicht. Aber ich höre gut. Sie waren im Bus mit Ihrer Freundin. Ich war auch im Bus.
- Können Sie mir bitte 1 Euro wechseln? Ich muss eben anrufen und habe kein Kleingeld. Danke schön.

Ein Ausländer im Hotel

Am Abend gehst du ins Hotel. Du bist müde und willst schlafen.

“Zeigen Sie mir bitte das Beet!” sagst du zum Wirt.

“Bitte, die Beete sind im Garten, sie sind mit Schnee bedeckt”, sagt der Wirt erstaunt.

“Im Garten steht das Beet, jetzt, im Winter! Und da soll ich schlafen!?”

“Ach, lieber Freund, jetzt habe ich alles verstanden. Sie suchen Ihr Bett? Es ist im Zimmer, im zweiten Stock; die Beete, die sind im Garten.“

“Eine Erziehung heutzutage!” sagte Winkler in der Straßenbahn. “Keine Achtung, keine Disziplin, keine Höflichkeit!”

“Was wollen Sie denn noch?” fragte ihn der Herr nebenan. “Ein junger Mann hat Ihnen doch sofort Platz gemacht und Sie haben die ganze Zeit gegessen!”

“Ganz gut und schön – aber meine Frau steht immer noch!”

Machen wir uns bekannt!

- Darf ich mich vorstellen! Erika Wagner.
- Sehr angenehm! Und ich bin Monika Schulz.
- Ich möchte Sie auch mit meinem Mann bekanntmachen. Das ist Ulrich.
- Wie bitte? Wie ist Ihr Name?
- Ich heiße Ulrich Wagner. Wir kommen aus München.

Beim Tisch

- Darf ich Sie zu Tisch bitten? Nehmen Sie bitte Platz!
- Danke. Machen Sie nur keine Umstände! Ich bin doch satt.
- Der Appetit kommt beim Essen. Was möchten Sie trinken? Darf ich Ihnen Kaffee einschenken?
- Nein, Tee, wenn ich bitten darf.
- Bitte, greifen Sie zu. Hier sind belegte Brötchen mit Wurst und Käse, auch Kuchen.

Im Reisebüro

- Guten Tag! Ich möchte eine dreitägige Reise ins Gebirge unternehmen. Darf ich mir Ihren Reiseprospekt anschauen?
- Bitte, hier haben Sie ihn. In unserem Prospekt können Sie einige schöne Strecken finden. Sie können auch darin lesen, wann unsere Touren stattfinden, wie lange sie dauern und wieviel sie kosten.
- Schön, da habe ich mir eine Strecke ausgewählt, und zwar “Elbsandsteingebirge”. Wann startet die nächste Tour?

Wie komme ich zum Schillerplatz?

- Entschuldigen Sie bitte! Ich bin in dieser Stadt fremd. Wie komme ich zum Schillerplatz?
- Gehen Sie immer geradeaus durch die Breitenstraße bis zur Post, überqueren Sie dort die Straße, biegen Sie um die Ecke in die Waldstraße ein. Diese Straße führt direkt zum Schillerplatz.
- Ist es weit von hier?
- Es sind zehn bis fünfzehn Minuten zu Fuß.

3. Bipui

Gefunden (Von J. W. Goethe)

Ich ging im Walde
So für mich hin
Und nichts zu suchen,
Das war mein Sinn.

Im Schatten sah ich
Ein Blümchen stehn ,

Wie Sterne leuchtend,
Wie Äuglein schön.

Ich wollt' es brechen,
Da sagt¹ es fein:
Soll ich zum Welken
Gebrochen sein?

Ich grub's mit allen
Den Würzlein aus,
Zum Garten trug ich's
Am hübschen Haus.

Und pflanzt¹ es wieder
Am stillen Ort;
Nun zweigt es immer
Und blüht so fort.

Wanderers Nachtlied

(Von J. W. Goethe)

Über allen Gipfeln Ist Ruh,
In allen Wipfeln Spürest du Kaum einen Hauch;
Die Vöglein schweigen im Walde, Warte nur, balde

Ruhest du auch.

Es liegt der heiße Sommer Auf deinen Wängelein,
Es liegt der Winter, der kalte
In deinem Herzchen klein.

Das wird sich bei dir ändern,
Du Vielgeliebte mein.
Der Winter wird den Wangen,
Der Sommer im Herzen sein.

Lorelei

(Von H. Heine)

Ich weiß, was soll es bedeuten,
Dass ich so traurig bin;
Ein Mädchen aus alten Zeiten,
Das kommt mir nicht aus dem
Sinn.

Die Luft ist kühl und es dunkelt,
Und ruhig fließt der Rhein;

Der Gipfel des Berges funkelt
Im Abendsonnenschein.

Die schönste Jungfrau sitzt
Dort oben wunderbar,
goldenes Geschmeide blitzet.
Sie kämmt ihr goldenes Haar
Sie kämmt es mit goldenem
Kamme,
Und singt ein Lied dabei;
Das hat eine wundersame,
Gewaltige Melodei.

Den Schiffer im kleinen Schiffe
Ergreift es mit wildem Weh;
Er schaut die Felsenriffe,
er schaut nur hinauf in die Höh.

Ich glaube, die Wellen verschlingen
Am Ende Schiffer und Kahn;
Und das hat mit ihrem Singen
Die Lorelei getan.

4. Прислів'я

Aller Anfang ist schwer.
Übung macht den Meister.
Arbeit schlägt Feuer aus dem Stein.
Der Apfel fällt nicht weit vom Stamm.
Ein faules Ei verdirbt den ganzen Brei.
Glück macht Freunde, Unglück prüft sie.
Morgenstunde hat Gold im Munde.
Besser zweimal messen, als einmal vergessen.
Wie die Arbeit, so der Lohn,
Wie der Preis, so die Ware.
Was der Löwe nicht kann, das kann der Fuchs.
Guter Rat kommt über Nacht.
Mut bringt Glück.
Mut verloren – alles verloren.
Mit Geduld und Zeit kommt man weit.
Der Mensch lebt nicht vom Brot allein.
Der Mensch ehrt den Platz, nicht der Platz den Menschen.
Gutes Werk lobt sich selbst.

Wo sich zwei zanken, gewinnt der dritte.
Lüge vergeht, Wahrheit besteht.
Was Hänschen nicht lernt, lernt Hans nimmermehr.
Man soll das Eisen schmieden, solange es heiß ist.

5. Скоромовки

Esel essen Nesseln nicht, Nesseln essen Esel nicht.
“Muss” ist eine harte Nuss, die man immer knacken muss.
Draußen sitzen zwei Katzen und lauern auf Mäuse und Spatzen.

Früh in der Frische fischen Fischer Fische.
Die Katze tritt die Treppe krumm,
Hänschen hetzte hundert Hunde hinter hundert Hasen her.
Wenn mancher Mann wüsste, was mancher Mann wäre, gab mancher Mann
manchem Mann manchmal mehr Ehre.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Завьялова В. М. Практический курс немецкого языка/ Завьялова В. М., Ильина Л. В. – М. : ЧеРо, 2004. – 347 с.
2. Login 1. Deutsch für Germanistikstudenten des 1. Studienjahres. Lehrbuch / Сидоров О. В., Сотникова С. I. та ін. – Х. : Фоліо, 2005. – 336 с.

Допоміжна

1. Норк О. А. Фонетика современного немецкого языка/ Норк О. А. – М. : Высшая школа, 1976. – 212 с.
2. Fandrych K. Klipp und Klar : Übungsgrammatik für die Grundstufe Deutsch / Fandrych K., Tallowitz U. – Stuttgart : Klett, 2000. – 256 S.
3. Theo K. Superstar / Klara Theo. – Berlin : Langenscheid, 2006. – 40 S.
4. Theo K. Ausgetrickst / Klara Theo. – Berlin : Langenscheid, 2007. – 41 S.

Довідкова література

1. Григорьева В. С. Практическая грамматика немецкого языка с лабораторными упражнениями и тестовыми заданиями. Раздел I : морфология: учеб. пособ. для студентов неязыковых факультетов/ В. С. Григорьева, Ж. И. Жеребцова, Н. А. Исаева, О. В. Обрядина и др. — Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2002. — 144 с.
2. Франк И. Немецкая грамматика с человеческим лицом/ И. Франк. — М. : Восточная книга, 2001. — 240 с.
3. Шнитке Т.А. Грамматика немецкого языка/ Т. А. Шнитке, Э. Б. Эрлих. — М. : Литературы на иностранных языках, 1963. — 224 с.
4. Duden. Grammatik der deutschen Gegenwartssprache / Drosdowski G., Eisenberg P., Gelhaus H. — Mannheim ; Leipzig ; Wien ; Zurich : Dudenverlag, 1993. — 864 S.

5. Helbig G. Deutsche Grammatik : Ein Handbuch für den Ausländerunterricht / Gerhard Helbig, Joachim Buscha. — Leipzig : Verlag Enzyklopädie, 1987. — 737 S.

6. Pons. Die große Grammatik DEUTSCH / InesBalcik, Klaus Röhe, Verena Wróbel. — Stuttgart : PONS GmbH, 2009. — 656 S.

Інформаційні ресурси

ankisrs.net

lang-8.com

quizlet.com

rutracker.org

vk.com/club5297100

www.deutsch-lernen.com

www.daf-portal.de/uebungen

www.schubert-verlag.de/aufgaben

www.germanpod101.com

www.livemocha.com

www.solnet.ee

www.tivi.de/fernsehen/jonalu/start/index.html

www.youtube.com